

ENTREVISTA

“M'agrada que els personatges es perdin pels camins”

Joan Benesiu publica 'Gegants de gel', exploració sobre l'esgotament davant els reptes

NÚRIA ESCUR
Barcelona

Joan Benesiu (Beneixama, 1971) és pseudònim de Josep Martínez Sanchis, autor a qui Manuel Baixauli defineix en el pròleg com “un insatisfet, obsessiu, desequilibrat... pacífic, igual que jo”. La veritat és que Benesiu –segons cognom de l'avi– com a bon corredor de fons està donant alegries a tot arreu, als seus editors i a una legió de seguidors que l'estan descobrint.

Professor de filosofia en un institut, la literatura de Benesiu està sent considerada pel sector com a “literatura d'altura” –algun crític va afegir “com aigua al desert”– i *Gegants de gel* dissectiona perfectament l'univers dels reptes humans. Cinc personatges al voltant de la taula d'un bar, en un racó de l'Argentina: el burgesès parisenc, l'anglès que fuig de l'horror familiar, el mexicà estudiant de Química, el xilè circumspèct i, entre ells, el mateix escriptor.

Per què un pseudònim?

Des de sempre m'ha via seduit. A més a Xàtiva hi ha un escriptor que es diu Josep Sanchis Martínez i com que jo em dic al revés ens confonien.

Als 36 anys va guanyar el premi Ciutat de Xàtiva. Ja deu haver deixat de ser jove promesa...

No sé, hi va haver un parèntesi.

Entre aquell llibre, *Intercanvi*, i aquest –encara que jo em sento més còmode en la ficció– em vaig dedicar a estudiar una figura literària de la Renaixença valenciana. En tenia ganes. Vaig passar dos anys estudiant aquest senyor que, a més, era el meu besavi. Ja diran.

També se sent vostè un iceberg com els de la seva novel·la?

Em sento més com un explorador, és el que m'interessa. La Terra del Foc és el final del món.

Gegant de gel com a metàfora de què?

Gegants de gel són totes aquestes muralles contra les quals un topa. Tots els personatges de la novel·la es troben davant d'una frontera personal, un repte... A mi no m'agrada fer una literatura descriptiva, però alguns elements del paisatge em reporten elements existencials.

El protagonista és el que té una història menys trágica.

Però és el més desorientat! Vaig fer una exploració sobre l'esgotament a través d'un jo fictici. El protagonista vol superar el cansament que li va provocar una investigació de dos anys...

Què el va obsessionar?

Buscar les meves arrels amb la distància necessària. Sota l'iceberg hi ha moltes coses. El protagonista es troba al

bar amb personatges que tenen històries molt més interessants que la seva. I s'angoixa.

Què ha de fer?

El templa inventar-se una vida. Una vida, esclar, que superi el nivell dels altres personatges.

Tots ells –tots són homes, per cert– són emigrants i fugen d'alguna cosa.

A més es troben per Nadal, més solitaris que mai. No sé per què només vaig posar homes, és cert, m'ho han dit. Va sortir. Com el de Syriza, que va muntar un Govern d'homes i després li va saber molt de greu. I això que jo em sento molt més a prop de l'univers femení.

sa, com tampoc no m'interessa la novel·la històrica...

Literatura catalana es igual a futur incert?

Catalana o no, és literatura, al cap i a la fi. I això significa estar immers en problemes. La gent està començant a abandonar territoris culturals que, durant segles, ens van donar un lloc on ens podem agafar. Tant m'és que sigui catalana, russa, alemanya o espanyola. És literatura, i per tant ho té difícil.

Ens expliquen que a més d'escriure i d'ensenyar filosofia lidera un cineclub des de fa nou anys. Vostè és un defensor de causes perdudes...

La resistència forma part del meu ADN. Fixi's que sóc professor de filoso-

JORDI PLAY

El narrador, divendres passat a Barcelona

ELS JOVES I LA LECTURA

“S'està polaritzant: alguns no llegeixen gens, i una minoria, molt i de molta qualitat”

IDENTITAT I FRONTERA

“El més probable és que te'n vagis fins al cul del món a buscar-te a tu mateix... i no trobis res”

Els seus alumnes llegeixen?

S'està polaritzant l'assumpte: alguns no llegeixen gens i una minoria, molt i de molta qualitat.

A València es llegeix prioritàriament en castellà...

És que a València tenim molts... conflictes. Per això, i per altres coses, a mi no m'agrada escriure sobre coses locals. És el problema de les petites literatures: com que tenim tants complexos ens sembla obligatori explicar tot el que no ens han deixat explicar. Reivindicar-nos. Però això no m'interessa.

fia! Del cineclub n'estic content: de moment, 173 pel·lícules, en un institut de secundària, en versió original subtitulada.

Periscopi és una editorial atrevida.

Han editat fins i tot Tavares, el seu *Un viatge a l'Índia*, que és com un llarg poema èpic... Estic encantat amb ells. Després d'una odíssea editorial, autocrítica i un article laudatori sobre mi en un diari, va arribar la seva oferta i m'he sentit molt cuidat. Em va il·lusionar formar part d'aquesta família.

Quan va començar la novel·la, ja en sabia el final o deixa que els personatges improvisin?

A mi m'agrada que els personatges es perdin pels camins. De vegades m'asalten solucions possibles enmig de la nit. Ara m'aixeco per apuntar les idees.

La identitat i la frontera són els dos elements que més es repeteixen al llibre.

Sí, perquè tots són homes que fugen d'alguna cosa i busquen en altres llocs. I pel camí troben motius confusos de la seva existència. El més probable és que te'n vagis fins al cul del món a buscar-te a tu mateix... i no trobis res. O el mateix que si haguessis anat a Benidorm.●

Oriol Pi de Cabanyes

Panikkar

Els grans historiadors o els grans filòsofs solen ser bons escriptors. I si són apreciats com a grans historiadors o grans filòsofs també és perquè aconsegueixen fer-se entendre d'una manera agradable i eficaç, amb un domini prou ajustat de l'expressió escrita.

El refinat Raimon Panikkar, cal reconèixer-ho, no tenia aquest domini. I la seva obra es ressent de les seves moltes dificultats a l'hora de traslladar la complexitat del seu ric pensament a l'escriptura. Sense anar més lluny, el seu germà Salvador (Pániker), que li és tan diferent en tants aspectes, escriu –i es pot llegir infinitament millor.

Panikkar podria ser considerat un Lluç contemporani, però lamentablement la seva obra no podrà tenir mai la capacitat de seducció de Lluç, el gran creador mallorquí de la prosa catalana (enguany s'escau el setè centenari de la seva mort). Però si Panikkar no és un Lluç com a escriptor sí que pot ser considerat tan gran com Lluç com a pensador i creador de conceptes teològicofilosofics.

Ecosofia, per exemple. O aquesta *secularitat sagrada* que no és oxímoron ni paradoxa sinó eixamplament de les estreïtes racionalistes. O *cosmoteoandrisme* (aquest *tres en un* conceptual per il·lustrar una trinitat que va de dalt baix, com ja dibuixa l'escriptura sàncrita, tan semblant al pentagrama musical, amb signes com ramells que pugen d'una guia horitzontal prou semblant a una catenària de treballs...).

De pare angloindi i mare catalana, Raimon Panikkar es va interessar sempre molt per les paraules. I sobretot per les etimologies: per les arrels dels mots en els orígens més perduts. Quin gran equip no hauria fet, en això, amb Joan Coromines o Joan Veny, furgadors tam-

Tot i que Panikkar no és un Lluç com a escriptor, sí que es pot considerar tan gran com Lluç com a pensador

bé, com ell, en els fonaments del llenguatge!

El més important d'un llenguatge, o d'un codi compartit, són els lligams d'afecte que crea. Panikkar va reflexionar-hi molt. La *paraula, creadora de realitat* es titulava la seva ponència al simposi *Llenguatge i identitat* que es va reunir al seu voltant, a Tavertet, durant dos caps de setmana del setembre del 1992.

En al·legat contra les simplificacions uniformitzadores, Panikkar reclamava la plena assumpció de “la natura pluralista de la realitat en general i del llenguatge en particular”. I, contra el que en podem dir el darwinisme lingüístic, tan activat pels partidaris de l'imperi del nombre, al·legava que “va ser la compassió de Iahvé per salvar la humanitat la que va enderrocar la torre de Babel.”

Ara acaba de sortir (a Fragmenta) la biografia, molt interessant, de Panikkar escrita pel professor de Verona Maciej Bielawski, que ha traduït de l'original italià Jordi Pigem. I també l'homenatge a Xavier Garcia en el seu recent llibre *Heterodoxos europeus* (Pagès editors). Raimon Panikkar és un dels nostres grans pensadors de tots els temps. Personatge i pensament, vida i obra, també en ell són indissociables.